

HILVARENBEEK: ANTOON SPAPENS

“Sensatie, sensatie, Tommy’s in het dorp!!”

Op 3 oktober trokken de eerste Engelsen komend vanuit Diessen Hilvarenbeek binnen. Een dag later was de kom van het dorp bevrijd. Toch beleefden de inwoners de eerste weken weinig plezier aan de komst van de geallieerden. Het front verplaatste zich een klein stukje richting Tilburg. Maar ter hoogte van het kerkhof hield het stil. Zo bleef Hilvarenbeek frontgebied. De Duitsers lagen achter de lijn Biest-Houtakker/ Westerwijk/ Het Loo. Daarvandaan werd het dorp regelmatig door de Duitsers beschoten. Toen, terwijl het grootste deel van Hilvarenbeek in feite al bevrijd was, vielen de meeste slachtoffers, met name op de Vrijthof. Daar kwamen enkele keren granaten neer, terwijl het marktplein vol was met volk. Na deze eerste beschietingen evacueerden de Engelsen de bevolking naar veiliger oorden, met name naar Hooge en Lage Mierde en naar Diessen. Dat lag immers buiten het schootsveld van de Duitsers.

De fraaie Beekse kerk bleef gedurende de bevrijdingsgevechten wonderwel gespaard. Wel hadden de Duitsers alvorens te vertrekken de toren volgestopt met explosieven. Zodoende kon hij niet meer als uitkijkpost gebruikt worden. Deze situatie duurde in totaal ruim drie weken. Tien mensen kwamen tijdens de vele artilleriebeschietingen om het leven, dertien boerderijen en elf particuliere huizen werden verwoest, terwijl vijftientig boerderijen en zeventig woonhuizen zware schade opliepen. Pas met de bevrijding van Tilburg op 27 oktober, werd Hilvarenbeek voorgoed van alle oorlogsellende verlost.

Dagboek

Veel verhalen die over de bevrijding gepubliceerd worden, zijn gebaseerd op herinneringen van mensen die het hebben meegemaakt. Natuurlijk kent een dergelijke geschiedschrijving na zo'n



Antoon Spapens

lange tijd zijn beperkingen. De tijd vervaagt en vertekent immers de herinnering. Daarom mag aan een dagboek van toen bijzondere waarde worden toegekend.

Antoon Spapens (1912-1984) heeft van 13 september tot 23 oktober uiterst gedetailleerd beschreven wat er zich allemaal in en rond zijn dorp heeft afgespeeld. De Beekse groenteboer, die met zijn jonge gezin op de Diessenseweg woonde en er zijn bedrijfje had, beschrijft er niet alleen zijn eigen ervaringen in, maar bleek met name geïnteresseerd in wat er om hem heen gebeurde. Uit het dagboek blijkt duidelijk dat Antoon Spapens ogen en oren flink de kost gaf en er dagelijks op uittrok om zich van alle verwickelingen in en rond Beek op de hoogte te stellen. Nauwgezet heeft Spapens genoteerd waar het geschut stond opgesteld, waar gewonden en doden vielen, hoe de troepen zich verplaatsten,

waar materiële schade werd aangericht, wie er evacueerden, welke inwoners op bijtjesdag werden gearresteerd en hoe het zijn gezin onder deze omstandigheden verging. "Alle twee heel den nacht liggen brullen en op den koop nog een paar flinke drollen toe." Door zijn welhaast journalistieke nieuwsgierigheid geeft hij in zijn dagboek, dat in totaal 170 pagina's telt, een vrijwel compleet beeld van de laatste oorlogsweken in zijn dorp. Hieronder een klein gedeelte daaruit.

22 september

"Aan de Duitsers die langskomen en even opont-houd hebben, vraag ik wel eens waar ze vandaan zijn gekomen. De meeste komen uit Frankrijk en hebben gevochten in Caen en St. Lo en in Antwerpen. Sommigen beweren dat ze den Krieg nog wel zullen winnen en den Engländer weer

eruit zullen jagen. Dat zijn de meer jeugdigen. Maar de ouderen wijzen eens met hun vinger naar hun voorhoofd: ze zijn niet wijzer.

Op de Biest zijn vier Amerikaanse krijgsgevangenen gearresteerd. Het waren parachutisten. Wij waren met enkelen gaan kijken. Ze zaten in de school. We konden er niet bij komen. Er stonden vier Duitsers op wacht. Ik krijg er ook nog een Duitse soldaat te spreken. Hij was 46 jaar, vertelde hij. Hij kwam uit Polen en was smid van zijn vak en had hierbij nog 8 morgen land. Hij was al vijf jaar soldaat, waarvan 3 jaar in het Poolse leger en 2 jaar gedwongen bij het Duitse. Hij was den Krieg al lang moe en zou gaarne weer naar huis willen. Hij was bij de etappediensdienst en was steeds op weg met paard en wagen om de moffen van het nodige te helpen voorzien.

De families Van Oort en Wijten uit Biest-Houtakker staan op het punt om vanuit Tilburg terug te keren naar huis. De gezinnen waren in oktober 1944 enkele weken geëvacueerd geweest vanwege de oorlogssituatie op Biest-Houtakker. Ze verbleven toen bij de familie Van Sprang. Op de voorgrond Willem van Oort, daarachter Hendrik Wijten en tussen de koeien Miet van Oort. Links voor het paard Wim van Oort, bij het paard Kees Wijten. Op de voorste kar zisten moeder van Oort en de kinderen Jan, Kees, Sjaan, en A. van Oort. Op de tweede kar bevinden zich onder meer moeder en Jo Wijten.



Engelse troepen rukken op richting Tilburg. Op de achtergrond molen "De Doornboom".



Ik vroeg aan hem wat hij nu vervoerde. Het waren grote kisten met dekkleden erover. Hij keek eens goed of er een mof te zien was en toen liet hij het zien. Alle kisten vol met sterke drank! Vooral cognac en brandewijn. Dat was voor de soldaten dicht bij het front: om er de moed in te houden. Ik vroeg hem mij er een paar te geven. Maar dat ging niet: ze waren geteld, zei hij. Wel wou hij uit enkele flessen wat uitgieten. Dat deden we dan maar en zodoende kregen we bijna een fles bij elkaar. Het was goei spul en het kwam uit Schiedam.

Aan een andere Duitser vroeg ik of hij al Tommies gezien had en wat hij zou doen als hij daar dichtbij kwam. Daar wist hij wel raad op. "Ik heb al vier jaar mijn ene hand omhoog gestoken en dan kan ik er op dat moment mijn tweede ook wel naar wagen", antwoordde hij.

24 september

Vele mensen zijn vandaag naar Diessen geweest. Daar was vandaag volop vlees te krijgen. Dat is van doodgeschoten koeien of misschien nog een paard. Deze gesneuvelde koeien worden vooral aangetroffen tussen Diessen en Middelbeers. Vooral de Tilburgers ziet men met wagentjes, karren en pantserfietsen naar de dorpen trekken

op zoek naar wat voedsel. Pantserfietsen worden zo genoemd omdat ze veel lawaai maken omreden dat er geen banden op liggen. Daarom worden ze ook niet zo gemakkelijk door de Duitsers ingepikt. Het is onbegrijpelijk hoe al die Tilburgers dat allen zo vlug weten. Je kunt zien dat het met de levensmiddelenvoorziening treurig is gesteld. Dan nog wat vlees eten van die koeien is extra meegenomen.

25 september

Baron Van Slingerland is vandaag door de Duitsers opgepikt. Met een paar grote ogen en zeer verbouwereerd keek hij de Duitsers aan en zei zenuwachtig: "Ik kan niet arbeiten, dat heb ik nog nooit gedaan." Waarop de moffen antwoordden: "Voraus, voraus, dan wordt het tijd dat je het leert." En mee ging hij om versperringen te maken achter de Valk.

29 september

De eerste noodkaarten van de distributie zijn vandaag aangewezen. Deze zijn alleen geldig voor Hilvarenbeek en Diessen. De nog aangewezen bonnen gelden voor de volgende levensmiddelen: brood 240 gram, boter 62,5 gram, suiker 250 gram, vlees 125 gram en aardappelen 3 kilo.

Tegen de avond was er wel ergens iets aan de hand. De moffen hadden het zo druk; allemaal op en neer rijden, zeer zenuwachtig. Je kon zien dat er iets broeide: overal zag men ze bezig met inpakken, klaar om te vertrekken. Ordinaire Franse meiden die steeds met de moffen meereizen, waren ook al actief om mee naar het volgend strijdgebied te vertrekken en daar de heren moffen van gezelschap te dienen. Deze vuile, gore meiden werden door de moffen uitgelachen en zien er zo vuil en verlept uit. Je kunt het aan hun ogen zien, van wat het voor tuig is. Ze hebben lange soldatenbroeken aan en zware soldaten-schoenen. Niet zo van die chique Franse meiden. 's Morgens kan men aan hun verzopen gezichten zien en aan hun lalpraat horen wat ze zoal uitspoken. Er liepen er wel een stuk of twaalf. Ik vroeg aan een Duitser of dat ook soldaten waren. "Nee, dat zijn meisjes van plezier", zei hij. De meesten kwamen uit Duinkerken en omgeving en waren al meer dan een jaar bij de troep.

30 september

Vandaag hadden we weer een boffer. We konden op een bon 100 gram zout kopen. Hiermee moes-

ten we veertien dagen doen. Dat is geen hoeveelheid om je eigen te verslikken, maar ja, er was nu eenmaal niet meer. Vandaag zagen we ook nog wat anders, namelijk een autobus getrokken door twee paarden, voorzien van het Rode Kruis teken. Ik vroeg aan de koetsier, waar hij vandaan kwam. Hij kwam van Tilburg en hij moest naar Diessen. Daar moest hij oude en zieke nonnen op gaan halen en die naar veiliger oorden brengen. Hij moest over twee uur weer terug zijn. Er zaten ook vier verpleegsters en twee verplegers in. Anderhalf uur later kwam hij weer met zijn vrachtje terug en er zaten en lagen ongeveer 15 nonnen in op weg naar Tilburg.

1 oktober

Onder hevig neerplensende regen zet de zondag heel kalm en rustig in. De mensen gaan weer als gewoon naar de kerk. Velen zijn er in geen twee weken geweest. Maar, och ja, die kerk die blijft er wel staan. Onder de mis horen we boven in den toren gestommel en geklop met hamers. Er wordt een waarnemingspost van de Duitsers ingericht. Dat is altijd een gevaarlijk werk, want als de Engelsen dat weten, wordt er nogal eens flink op

Op de Mark is er veel belangstelling bij de komst van de bevrijders.



geschoten. En dat is gevaarlijk voor het dorp en voor de toren. Toen de H. Mis uit was, kon men de moffen voor de galmgaten zien zitten.

Het Loo wordt vandaag verboden gebied verklaard. Er mag geen man in, alleen voor de allernoodzakelijkste bezigheden en alleen voor de bewoners. Ik zou het wel eens willen zien, wat daar zoal te doen is. Ik had een leeg flesje. Daar deed ik wat water in en ik reed ermee naar het Loo. Wel werd ik aangehouden door twee moffen. Ik liet dat flesje zien en zei dat ik het naar mijn oom moest brengen, die het aan zijn maag had. Ik mocht doorgaan tot achter in het Loo bij de Heimolen. Overal telefoondraden en opgesteld geschut. Alle hoeken en gaten zaten vol met moffen. Ik schatte het aantal soldaten op een 500-tal. Het was een samengeraapt zootje. De een had een 19 op zijn kraag, de ander een 6, een 8 en een met 43; dus ze verwachtten nog wel iets. Maar zwaar materieel was er niet te zien.

2 oktober

Naar wij uit goede bron vernamen, hadden de Duitsers boze plannen met onze toren. Ze waren van plan om deze op te blazen en hem zodoende te vernietigen. De reden dat ze dat zouden doen was: als de geallieerde legers hier gehuisvest waren, zouden ze van deze toren een uitkijkpost van de artillerie kunnen maken. Nu heeft men kunnen voorkomen, dat dat zou gebeuren. Ze hebben het nu meer bezien met enkele trappen eruit te breken en een flinke prikkeldraadversper-ring erin aangebracht. Er wordt beweerd dat De Kuijper hier de hand in heeft gehad.

3 oktober

De laatste nacht is er een geweldige drukte geweest van de Duitsers. Een gerij en gedoe van jewelste. 's Morgens als we buiten kijken, zien we dat alle telefoondraden die overal lagen en gespannen waren over velden en wegen door de moffen weer zijn opgeruimd. We hoorden vertellen dat het herrenvolk vertrokken was (zonder iets te zeggen) naar Raamsdonksveer. Vannacht ook een zware ontploffing en naar te horen zeer

dichtbij. Nader vernemen we dat de brug op de Diessenseweg in de lucht gevlogen is. Omstreeks 5 uur gaat de brug op de Hakvoortseweg de lucht in; een geweldige klap, een dikke rookwolk en gebeurd is het. Het mooiste van alles was dat deze brug pas veertien dagen geleden helemaal hersteld was. Maar dat speelt geen rol: Krieg ist Krieg! Vannacht bij het terugtrekken der Duitse troepen verongelukten twee paarden op de Diessenseweg. Die liepen op elektrische draden die stukgeschoten waren. Ze waren op slag dood en waren niet voor consumptie geschikt.

Sensatie, sensatie, Tommy's in het dorp! Eindelijk is het dan zover. Het langverwachte ogenblik. Omstreeks 4 uur na de middag -we zaten net een kom surrogaatkoffie te drinken- hoorden we op straat schieten en meteen lopen van jewelste. Ik durfde niet naar buiten te gaan kijken. Maar terwijl ik door het raam keek, zag ik nog enkele moffen over de tuintjes springen: zo kort mogelijk langs den huizen en hier en daar dekking zoekend. Ter hoogte van den Bloemenstraat werden ze eensklaps beschoten, vanaf ongeveer ter hoogte van Frankenbocht. Dit was een Engelse patrouille van ongeveer acht man. Je moet toch maar lef hebben om zomaar naar de Duitse linies te gaan.

Deze Tommy's werden nadien hartelijk begroet, maar ze reageerden nog niet zo fel om reden dat de toestand nog te gevaarlijk was, want de moffen waren niet ver weg en we zaten gewoon midden in de frontlijn. De Engelsen sommeerden dan ook om maar een tijdje binnen te blijven. Maar een ding vind ik jammer: ik kan er niet goed tegen praten, om reden dat ik geen Engels ken. Geruisloos kwamen er later meer aanrollen. Het was ongeveer half acht. Ze stopten midden in het dorp. Heel Beek stond op straat om dit onvergetelijke schouwspel gade te slaan. Het was een gejuich van jewelste. De bange gezichten waren veranderd in vrolijke, lachende, dansende en hossende mensen. Nog nooit zoo'n uitgelaten menigte gezien. De een was nog gekker dan de ander. Velen zaten op de tanks en reden mee. Ik telde een tank waar wel 30 mensen op zaten.

Toch waren de mensen nog ongerust en ze sliepen daarna nog in de schuilkelder. De fronten gaan dikwijls op en neer en dan moet je voorzichtig zijn.

4 oktober

's Morgens waren de mensen al vroeg uit de veren. Slapen viel niet mee, ongerust en benieuwd wat er gebeuren zou. Omstreeks tien uur zagen we de eerste Engelsen weer binnenkomen. Dezelfde weg volgend als gisteren. Het was een onafgebroken rij van pantserwagens, vrachtauto's, motoren en vele Rode-Kruiswagens. Ook nog een flinke partij infanterie, die achter de Valk doorging. De pantserwagens en alle andere auto's en wagens die ergens stilstonden, werden door de burgerij overal hartelijk welkom geheten. Het was een gejuich en gezwaai van jewelste. Van alles werd er gepresenteerd. Enkelen, die eerst met de moffen sympathiseerden, konden niets missen, stonden zo maar smerig toe te zien, zwaaien en juichen kon niet lijden, dat was te veel gevraagd. Op het Slibbroek werd nog een vluchtende Duitser aangeschoten. Bij de opruiming van de door Duitsers gelegde mijnen bij den Heimolen werden vier Engelsen gewond. De brug over de stroom op den



Zware Engelse tanks voor het transformatorhuisje op de marki.

Diessenseweg is weer door de Engelsen hersteld. Een nieuwe baileybrug ernaast gelegd. Maar met al die drukte die er heerst en het plezier dat er is, kan men toch te vroeg juichen. Want de vijand is nog niet ver weg en kan steeds terugkeren, wat nogal eens gebeurt!"

5 oktober

Er kwamen vandaag zoveel tanks door het dorp dat de keien op de hoeken van de straten het niet konden houden; met tientallen gingen ze eruit. Het waren vooral Engelse, Canadese en Poolse militairen. Vandaag hebben we nog een kijkje genomen bij de Tommy's hier in de buurt, en dan vooral wat de inwendige mens betreft. Ze aten spierwitte mik van die Amerikaanse patent-

bloem van voor de oorlog. Thee, echte thee, die wij niet meer kenden, en als die er nog was, voor wel f 200 per pond op de zwarte markt verkocht werd. Verder kregen ze deze middag rijstepap met pruimen, voor ons een onbekende luxe, die wij in verschillende jaren niet meer gezien hebben. Dan zagen we nog boter, vet, alle soorten vlees in blik. Van alles te kust en te keur. De moffen zouden ervan watertanden, dat deden wij trouwens ook. De moffen met hun onge-



Feestvreugde op de Marki bij de bevrijding.

*Bevrijdingsoptocht in
Esbeek.*



schilde aardappelen in hun muts en dan niet te vergeten de beruchte koolsoep. Dit is water met wat witte kool erin. De Engelsen hebben van niemand iets nodig die hebben van alles zelf genoeg. Veel verdwijnt er in de zwarte markt. Er zijn veel van die jongens die daar handig gebruik van maken en de Engelsen zijn er ook niet vies van.

6 oktober

De laatste nacht heeft veel onrust verwekt, vooral in de Wouwerstraat, Voortsepad, Slibbroek, Tilburgseweg en Groot Loo. Vele granaten van de Duitsers zijn hier ingeslagen.

De Engelse en Canadese granaten fluiten de hele dag over ons hoofd richting Tilburg en richting Roovert en Gorp. Met tientallen gaan ze die kant uit. Van alle kanten vallen ze in de Duitse linies. Ze staan opgesteld achter de melkfabriek, in 't Groot Loo, in de Waterstraat en in de Molenakkers. Alles bij elkaar zo'n 40 stuks. Die kunnen nogal wat veroorzaken als dat zo dag en nacht doorgaat. De Oranjebond schijnt reeds gezuiverd te zijn van Duitsers. De bossen op de Rooverstedijk, de gemeentebossen, Goirlesedijk en Westerwijk zijn er nog niet vrij van. Maar er wordt hard aan gewerkt. De Tommy's trekken er de hele dag op uit. Dat gebeurt met jeeps, tanks en pantserwagens. De Duitsers sturen ook nogal

eens enkele patrouilles uit. Dat gebeurt vooral 's nachts. Daar hebben de Engelsen ook in voorzien, zodat ze niet plotseling door de moffen worden overvallen.

Hiervoor hebben ze booby-traps gespannen. Dat zijn ijzeren paaltjes met draad. Als daar iemand tegenaan loopt, geven ze wat licht af en verraden de moffen zichzelf dat ze in de buurt zijn.

7 oktober

De meeste mensen slapen vannacht weer in de kelder of in de schuilkelder. Het uur waarop ik dit neerschrijf, is 's avonds kwart voor negen. Het is er nu zo rustig, er gebeurt helemaal niets. Geen gewerschot valt, geen gedreun van geschut in den verte. Niets, niets. Zo stil en verlaten is het reeds lang niet geweest. Je zou zeggen: hoe bestaat het in een wereld die zo op zijn kop staat! Het is net of er geen oorlog is. De mensen verlangen ernaar dat het onderhand maar eens afgelopen zal zijn met die dikwijls onmenselijke toestanden. Want het is een zenuwslopende toestand. Maar ja, we wachten maar kalm en gelaten af.

En er wordt reeds vijf weken niet gewerkt en er zal toch gegeten moeten worden, en als er niets gebeurd wordt, daar kan het schouwke niet van blijven roken.

9 oktober

Vele Bekenaren zijn vandaag weer Beek uitgevlucht. De meeste richting Lage Mierde. Wij vernemen dat er bij de Zusters in de Mierde zowat 300 Bekenaren van eten zijn voorzien.

Wat de voedselvoorziening betreft, dat laat veel te wensen over. Dat is een hopeloos geval, en nu is dat op een dorp niet zo erg als in de stad, maar het valt heus altijd niet mee. De meeste mensen hebben nogal wat aardappelen. Die worden dan ook dikwijls tweemaal daags gegeten. Vandaag is er een bon voor boter aangewezen. Maar geen boter in velden of wegen te bekennen. Dus maar zonder boter. Melk kunnen de mensen bij de boeren halen. Groente is er niet voorradig, alleen datgene wat de mensen zelf in de tuin hebben. Er is op de bon niets te krijgen dan brood.

De duivenmelkers hebben hun duiven ook weer voor den dag gehaald. Die hebben de hele oorlog ondergedoken gezeten. Die mocht je van de Duitsers absoluut niet hebben.

11 oktober

Vele mensen gaan vandaag weer op de vlucht. Hele rijen gaan in de richting Lage Mierde, Hooge Mierde en Casteren. Men beweert dat er in de Mierde wel 1500 Bekenaren zijn ingeschreven.

12 oktober

De laatste nacht geweldig Engels artillerievuur. De hele nacht door een kanonnade in alle richtingen. Vele granaten van de moffen slaan weer in, vooral op de markt. In totaal zijn er vandaag vijf mensen gedood. Na dit alles te hebben meegemaakt gingen er steeds meer mensen Beek verlaten. Er bleven er niet veel meer over. Wij, de schrijver van dit boek met zijn gezin, zouden er ook maar vandoor gaan. Wij kozen de weg naar Middelbeers, waar wij nog wat familie hadden wonen. Omstreeks 11 uur braken we op en om half drie kwamen wij in Middelbeers.

15 oktober

Toen wij naar de kerk waren geweest en in ons

pension gegeten hadden en wat nagekaart, ben ik weer eens naar Beek gereden. In Beek aangekomen kon ik ons huis niet binnen, omdat ik mijn sleutel had vergeten. Verder was ik maar op informatie uitgeweest en had ik vernomen dat het tamelijk rustig was geweest. Ik reed weer terug naar Middelbeers om na de middag met heel ons gezelschap weer naar Beek terug te keren. Omstreeks half drie zijn we in de richting Beek gegaan en om half vijf kwamen we daar aan. We waren maar een dag of drie in Beers geweest. Wij waren er zeer goed behandeld, niets was te veel. Maar je kunt nergens beter zijn dan thuis. Daar kun je doen en laten wat je wilt en hoeft je niemand dankbaar te zijn. Toen we thuis waren vlug verkleed, bedderij klaargemaakt in de kelder (daar lag je altijd nog het veiligst) met een klein kaarsje voor verlichting. Het was net een tijd als in de middeleeuwen.

20 oktober

Wij zijn vandaag verhuisd. We hebben de laatste nachten in de kelder geslapen. Nu zijn we een verdieping hoger gegaan. We zullen de komende nacht op de opkamer slapen, als we dat kunnen tenminste. In de kelder dat valt ook niet mee. Nat, duf en vochtig, goed om ziek van te worden. Ik had voor de verlichting in de kelder bij P. van Beurden op de Voortsepad een carbidlamp gekocht, die kostte f 6,75, wat veel geld is. Carbid kreeg ik van Willem Peeters, dat was een goede vriend van me. Die was als boekhouder bij Bols en Kooyman. Dit carbid gebruikten ze om te lassen. En een beetje voor onze verlichting, dat kon er wel af. Zodoende met deze verlichting hoefden we niet meer om half zeven naar bed, het was half negen geworden. Dat was nog niet zo heel laat, maar we moesten zuinig met ons carbid aandoen, want daar waren we op aangewezen, omdat er geen elektriciteit was. Dat was door die granaten helemaal onklaar geworden. Dat liep overal bovengronds, dan sneuvelde hier een paal, dan waren er de draden kapot, dus geen licht. Jo en Henk waren vandaag allebei aan de rappe. Ze hadden nogal wat luiers en broeken vuil gemaakt.

Dat komt er dan allemaal nog bij.

We hadden geslapen tot half een toen de eerste Duitse granaten insloegen. Het kraakte en dreunde overal. De eerste serie was nog niet voorbij of een reusachtig salvo raasde en gierde in het dorp of juist eroverheen. Het was net of Beek er deze keer aan moest geloven. Dan vijf minuten pauze en dan ging het er weer op los. Nu waren er nog veel meer, ze waren niet te tellen.

Omstreeks half twee hoorden we voor en achter het huis mitrailleurvuur en geratel en gefluit van kogels. Het ging door de noteboom. Je kon horen dat ze de takken van de noteboom raakten. Door het raam konden we de gloeiende puntjes van de kogels door de lucht zien vliegen. We waren nogal bang, want het was verschrikkelijk. Zo hadden we het nog niet meegemaakt. Omstreeks half drie begon het Engels geschut te werken. Wij waren met veel schrik in de benen weer verhuisd naar de kelder.

's Morgens om half zeven stonden we op, nieuwsgierig wat er allemaal gebeurd was. Eerst maar eens door het raam gekeken, wie er nu in Beek zouden zitten, Engelsen of Duitsers. We waren verheugd dat we de Tommy's weer zagen. Het had er echter om gehouwen of de Tommy's waren teruggeslaan. De Duitsers waren geweest tot aan de Bloemenstraat. Daar hadden ze staan schieten. Dat kon je ook zien aan de lege patroonhulzen die er lagen.

Toen heb ik de fiets genomen en ben ik eens op

de Varkensmarkt gaan kijken hoe mijn ouders het er afgebracht hadden. Die waren ook helemaal verbijsterd over de nacht.

Ik was op de markt geweest en daar zag ik de waarnemend burgemeester ir. Van Meel. Hij kwam naar me toe en vroeg hoe ik het gevonden had. Ik zei: "het was verschrikkelijk!" Maar hij gaf me goede moed. Hij had net de Engelse commandant gesproken. Die had verteld dat de Duitsers het vannacht nog eens geprobeerd hadden om Beek weer te bezetten. Maar dat was hun niet gelukt en ze waren een heel eind teruggeslagen. Hun aanvallen zouden wel minder worden.

Vandaag had een Duitser de strante schoenen aangetrokken om zich te melden als krijgsgevangene. Hij zat aan de rand van Ananina's Rust aan den Diessenseweg. Toen er een burger langskwam, vroeg hij of die hem naar de Engelsen wilde brengen. Deze burger, hiervoor niet te lui, nam hem mee naar café De Tent, waar de staf zat. De Duitser die zich meldde, was een man van ongeveer 50 jaar. Vies en smerig zag hij er uit en hij was ontzettend zenuwachtig. Wat speelt er zich bij zo iemand af? Het was misschien ook wel geen verkeerde mens. We zagen de moffen altijd van voren, maar je moet de achterkant ook eens kunnen bekijken. U begrijpt misschien wat ik bedoel."

Met dank aan Paul Spapens